

EUDR за мебелния и дървообработващия бранш: какво трябва да знаете

27.8.2026 - | Браншова камара на дървообработващата и мебелната промишленост

Какво е EUDR.

Регламентът на ЕС за продуктите, несвързани с обезлесяване (EUDR — Регламент (ЕС) 2023/1115), забранява пускането на пазара на Съюза или износа от него на продукти, свързани с обезлесяване или деградация на горите след 31 декември 2020 г. Регламентът обхваща дървесина и продукти от дървесина, включително мебели, наред с още шест групи стоки (какао, кафе, палмово масло, каучук, соя, добитък).

За разлика от предишния Регламент за дървесината (EUTR, Регламент (ЕС) № 995/2010), който изискваше само доказване на законен произход, EUDR изисква и **географско местоположение на конкретния парцел земя**, откъдето произхожда суровината, и активна оценка на риска от обезлесяване.

Важно на входа: EUDR обхваща само продукти, изброени в Приложение I на регламента — по същество продукти, съдържащи дървесина (или друга от седемте обхванати суровини). Продукти, които не съдържат дървесина, не попадат в обхвата на регламента, независимо колко тясно са свързани с мебелното производство. Това има пряко значение за някои от членовете на БКДМП — виж раздела по-долу.

Профилът на членовете на БКДМП — защо е важен за тази информация

Членската маса на Камарата се разпределя приблизително така:

- **Мебелни производители** — производители на мека и корпусна мебел, серийно производство или индивидуални проекти.
- **Доставчици на обков** (панти, дръжки, крепежни елементи и др.).
- **Фирми за услуги** към бранша (логистика, консултации, дизайн и др.).
- **Вносителите на машини и оборудване** за мебелната индустрия (дървообработващи машини, инструменти, съоръжения).
- **Търговци на плочи и материали за индустрията** — ПДЧ, MDF, OSB, ХПЛ, шперплат, подови настилки, декинг, кантове и др.
- **Дървообработващи фирми**, купуващи дървесина/дървен материал (от България, а някои — и от различни страни извън ЕС) и преработващи я в плочи.
- **Дървопреработващи фирми, които освен преработка извършват и собствен добив.**

Това разпределение е ключово, защото EUDR засяга тези групи по различен начин — при някои изобщо не се прилага:

- **Мебелните производители**, които купуват дървесина или дървен материал, вече обхванати от декларация (напр. от български или европейски доставчик), и произвеждат от тях мебели, най-често са **оператори надолу по веригата** — роля с по-леки

задължения. Затова тази роля е представена първа и най-подробно по-долу.

- **Доставчиците на обков, фирмите за услуги и вносителите на машини/оборудване** най-вероятно **изобщо не попадат в обхвата на EUDR** — виж специалния раздел по-долу за подробности и уговорки.
- **Търговците на плочи и материали** обикновено са **търговци** (ако препродават без преработка, сменяща кода по номенклатурата) или **оператори надолу по веригата** (ако извършват допълнителна обработка, която сменя кода — напр. ламиниране, рязане и кантиране в нов продукт) — виж специалния раздел по-долу.
- **Дървообработващите фирми**, преработващи дървесина в плочи, също най-често са оператори надолу по веригата (по същата логика като мебелните производители), а при внос от страни извън ЕС — оператори.
- **Членовете, които внасят суровина от страни извън ЕС** (мебелни производители или дървообработватели), имат роля **оператор** с пълните задължения за тази част от дейността си — независимо коя точно е държавата на произход.
- **За фирмите, които освен преработка извършват и собствен добив**, имат **двойна роля** — оператор за добитата от самите тях дървесина и оператор надолу по веригата за продукцията от закупена вече обхваната дървесина — виж специалния раздел по-долу.

Обков, услуги и машини/оборудване: вероятно извън обхвата на EUDR

Доставчици на обков (метални или пластмасови панти, дръжки, крепежни елементи и подобни): EUDR се прилага само за продукти, изброени в Приложение I на регламента, и то само доколкото съдържат или са направени от една от седемте обхванати суровини (основната за нашия бранш е дървесина). Металните и пластмасовите компоненти не са обхваната суровина. Официалният документ дава точно тази логика в аналогичен пример: код по номенклатурата може да включва седалки от различни материали, но „само дървените седалки“ са предмет на изискванията на регламента (FAQ 2.2). Ако Вашият продукт не съдържа дървесина (или друга обхваната суровина), най-вероятно изобщо нямате задължения по EUDR. Изключение би било само ако конкретен продукт съдържа и дървесен компонент (напр. дървена дръжка) — тогава само тази съставка е предмет на надлежна проверка от страна на този, който я вгражда в краен продукт.

Вносители на машини и оборудване за мебелната индустрия (дървообработващи машини, инструменти, съоръжения): Тук важи същата логика като при обкова. Машините и съоръженията са предимно метал, електроника и пластмаса — не са обхваната суровина по Приложение I. Внасянето, продажбата и експлоатацията на такова оборудване по правило остават извън обхвата на EUDR, независимо че крайната им употреба е обработка на дървесина.

Фирми за услуги (логистика, консултации, дизайн, транспорт и подобни): По правило доставчиците на услуги, които не притежават и не пускат сами продукта на пазара, нямат задължения по EUDR. Документът дава показателен пример: печатница, която единствено предлага печатни услуги, без сама да притежава и продава печатните изделия, „е доставчик на услуги без задължения по Регламента относно обезлесяването“ (FAQ 2.10). Аналогично, транспортни, логистични или консултантски услуги към мебелната индустрия по правило остават извън обхвата — стига услугата да не включва самата фирма да пуска на пазара продукт от Приложение I от свое име.

Важна уговорка: Горното е общо тълкуване на принципите в документа, а не индивидуална правна оценка на конкретен бизнес модел. Ако бизнесът Ви комбинира услуга, обков или

машини с продажба на собствен продукт, съдържащ дървесина (напр. дизайнерска фирма, която освен проектиране и продава готови мебели), съответната продуктова част пак попада в обхвата. При съмнение препоръчваме индивидуална проверка.

Търговци на плочи и материали за индустрията

Тази група (ПДЧ, MDF, OSB, ХПЛ, шперплат, подови настилки, декинг, кантове и др.) е различна и от мебелните производители, и от дървообработвателите — затова заслужава отделно разяснение.

Решаващият критерий е дали кодът по номенклатурата (КН/ХС) на продукта, който продавате, се различава от кода на продукта, който сте купили (FAQ 3.1.1):

- **Купувате готови плочи/материали и ги препродавате без обработка, която сменя кода** (напр. препродавате ПДЧ плоскости в същия формат, в който сте ги получили, дори с рязане на размер, ако това не променя номенклатурния код) — Вие сте **търговец**. Задълженията са: пазене на данни за доставчици/клиенти, предаване на референтен номер при получаване, регистрация в системата само ако не сте МСП.
- **Обработвате материала по начин, който сменя кода** (напр. ламинирате суров МДФ с ХПЛ покритие в нов продукт, произвеждате кантове от суровина с различен код, комбинирате материали в нов съставен продукт) — за тази стъпка сте **оператор надолу по веригата**. Задълженията са практически същите като на търговеца (виж по-горе) — без собствена декларация, но с проследимост.

И в двата случая **не подавате собствена декларация за надлежна проверка** — само пазите и предавате референтните номера, получени от доставчиците си (обикновено производителите на самите плочи). Важно е да изградите практика за отбелязване на референтните номера при получаване на стоката.

Трите роли по веригата на доставки

Регламент (ЕС) 2025/2650 въведе по-ясно разграничение между три категории субекти на задължения. Ролята Ви определя какви точно действия дължите.

Оператор надолу по веригата — ролята на повечето мебелни и дървообработващи членове

Ако купувате дървесина или дървен материал, вече обхванати от декларация за надлежна проверка (например от български доставчик или от друга страна в ЕС), и ги **преработвате в нов продукт** от Приложение I с различен код по номенклатурата, Вие сте оператор надолу по веригата (Art. 2(15b) EUDR). Официалният пример в самия документ на ЕК е точно от нашия бранш: *„Един производител на мебели, например, който продава дървени мебели, изработени от дървен материал, който вече е бил обект на задължения по Регламента относно обезлесяването, ще се счита за оператор надолу по веригата“* (FAQ 3.4). Същата логика важи и за дървообработващи фирми, преработващи дървесина в плочи — плочите (ПДЧ, MDF, шперплат и др.) имат различен код от суровата дървесина/бичения материал.

Важна корекция спрямо предходни разяснения: Версия 5 на официалния FAQ (август 2026 г.) потвърждава, че операторите надолу по веригата и търговците — **независимо дали са МСП или не** — вече не подават собствена декларация за надлежна проверка. Това е промяна спрямо предишната версия 4 (април 2025 г., единствената налична в официален български

превод), която все още изискваше от фирмите, които не са МСП, да подават собствена декларация с позоваване на предишни референтни номера. Регламент (ЕС) 2025/2650 (декември 2025 г.) премахна това изискване.

Съгласно версия 5, **операторите надолу по веригата и търговците са длъжни да:**

- събират и пазят информация за преките си бизнес партньори (име, адрес, имейл) за срок от 5 години (Art. 5(3), 5(4) EUDR);
- пазят и предават референтния номер на декларацията, получен от доставчика — но само ако прекият им доставчик е самият оператор (тогава са т.нар. „първи оператор надолу по веригата“);
- уведомят компетентния орган, ако узнаят за несъответствие в продукт по веригата.

Фирмите, които **не са МСП**, имат едно допълнително задължение: регистрация в Информационната система (Art. 5(2) EUDR) — но не и подаване на собствена декларация.

Как точно работи получаването на референтния номер, ако купувате директно от добивна фирма, собственик на гора или дървопреработвател: Ако Вашият пряк доставчик е първичен добивник (оператор или МПО — виж раздела по-долу) или дървообработваща фирма, която самата е оператор, Вие сте т.нар. „първи оператор надолу по веригата“. Важно е да знаете: **не сте длъжни активно да изисквате референтния номер** — задължението да Ви го предаде е на доставчика (Art. 4(7) EUDR). Достатъчно е да го регистрирате, когато го получите. Добросъвестно можете да приемете, че доставчикът Ви не е оператор, ако не Ви изпрати номер — освен ако не знаете конкретно, че е такъв и не спазва задължението си, в който случай трябва да се въздържите от пускане на продукта на пазара (FAQ 3.5). На практика обаче е добра идея да имате стандартна практика за отбелязване на такива номера в документацията по доставките (фактура, придружителен документ), за да не се изгубят.

Търговец

Търговец е лице, което предоставя на пазара продукт **без преработка** — например препродава готови мебели или плочи, без да сменя кода по номенклатурата. Задълженията са идентични с тези на оператора надолу по веригата (виж по-горе): събиране и пазене на информация за доставчици и клиенти, без собствена декларация за надлежна проверка; регистрация в Информационната система само ако не сте МСП.

Оператор — ролята при внос от страни извън ЕС

Оператор е всяко физическо или юридическо лице, което в хода на търговска дейност **за първи път пуска на пазара на ЕС** продукт от Приложение I, или го изнася. Ако внасяте дървесина, плочи или обков, съдържащ дървесина, от държава извън ЕС — независимо коя точно е тя — Вие сте оператор за тази част от дейността си, независимо от размера на фирмата Ви. Ролята не зависи от конкретната държава на произход, а единствено от факта, че продуктът идва извън ЕС; конкретната държава влияе само върху нивото на риск при оценката (вижте раздела за надлежната проверка по-долу — държавите се делят на нискорискови, стандартни и високорискови), а не върху самата роля или основните задължения.

Задълженията на оператора включват пълна система за надлежна проверка (описана по-долу) и подаване на декларация за надлежна проверка (ДНП) в Информационната система на ЕС, преди продуктът да бъде пуснат на пазара или изнесен.

Възможна е и двойна роля: ако една и съща фирма едновременно внася суровина от страна извън ЕС и купува дървесина от ЕС за преработка, тя е едновременно оператор (за внесената част) и оператор надолу по веригата (за частта от ЕС) — документът дава точно такъв пример с дружество, което внася трупи и ги превръща в дървен материал, продаван на мебелен производител (FAQ 3.8).

За членовете, които освен преработка извършват и собствен добив: двойна роля

Става въпрос за дървопреработващи предприятия, които освен купуват дървесина от други, и сами добиват част от суровината си (собствена гора или права за сеч). Това ги поставя в положение на **двойна роля** — точно казус, разгледан изрично в официалния документ (FAQ 3.8): една и съща фирма може едновременно да е оператор (за продукта, направен от собствено добитата дървесина) и оператор надолу по веригата (за продукта, направен от закупена вече обхваната дървесина).

Как работи на практика:

- **За частта от продукцията, направена от самостоятелно добита дървесина**, фирмата е **оператор** — с пълните задължения: надлежна проверка, географски координати на собствените парцели/сечища, декларация в Информационната система преди пускане на пазара (или еднократна опростена декларация, ако отговаря на условията за МПО — виж по-долу).
- **За частта от продукцията, направена от закупена дървесина, вече обхваната от декларация на доставчика**, фирмата е **оператор надолу по веригата** — само пазене и предаване на референтния номер, без собствена декларация за тази част.
- Ако фирмата смесва двата вида суровина в един и същ краен продукт (напр. една партида плочи, произведена едновременно от собствено добита и от закупена дървесина), тя носи ролята на **оператор за целия продукт**, доколкото продуктът е направен от самостоятелно добитата суровина — документът разглежда точно такъв смесен случай (FAQ 3.8, пример с дружество, което съчетава внесена и собствено добита дървесина). За отделно проследимата закупена част фирмата може да разчита на референтния номер от доставчика си. На практика това означава, че е по-лесно (и по-безопасно откъм съответствие) партидите от собствен добив и от закупена суровина да се проследяват отделно, а не да се смесват безразборно.

Ключово е коя страна по договора за сеч става собственик на отсечената дървесина в момента на добива — тя е операторът за тази дървесина (FAQ 3.12).

Опростеният режим за малки първични оператори (МПО)

За частта от дейността си, в която е оператор (собствен добив), такава фирма може да се възползва от опростения режим за **микро или малък първичен оператор (МПО)**, ако отговаря кумулативно на четири условия (FAQ 3.21, Art. 2(15a), Art. 4a EUDR): 1. е микро или малко предприятие (или физическо лице); 2. е установена в държава с нисък риск — **България е класифицирана като нискорискова страна**, така че това условие е изпълнено; 3. пуска продукта директно на пазара на ЕС, без посредник; 4. продуктът е добит от самата фирма (тя е първичен производител).

При изпълнени условия МПО ползва съществени облекчения:

- подава **еднократна опростена декларация (SD)** вместо пълна ДНП, преди първото

пускане на пазара;

- вместо GPS координати може да ползва **пощенски адрес**, ако той ясно съответства на местоположението на парцела (FAQ 3.28);
- не се изисква пълна оценка и намаляване на риска;
- декларацията остава валидна, докато фирмата не започне да пуска на пазара съществено различен продукт (напр. с нов код по номенклатурата) — тогава е нужна нова декларация; при промяна в парцелите на добив (напр. нови площи всяка година) е достатъчна актуализация на съществуващата декларация (FAQ 3.27).

Ако фирмата не отговаря на условията за МПО (например е над праговете за малко предприятие), тя е обикновен оператор с пълните задължения — виж раздела по-горе.

Практически стъпки за мебелни производители и дървообработватели

Ако основната Ви дейност е да купувате дървесина или дървен материал (от България или от ЕС) и да ги преработвате в мебели или плочи, най-важните практически стъпки са:

1. **Идентифицирайте доставчиците си, които са първични добивници** (собственици на гори, добивни фирми) — за тях очаквайте референтен номер на декларация (ДНП) или на опростена декларация (SD).
2. **Идентифицирайте доставчиците си, които вече са преработватели/търговци** (напр. купувате плочи от дървообработваща фирма) — от тях получавате референтен номер само ако те самите са получили такъв нагоре по веригата; иначе просто пазите данните им като доставчици.
3. **Въведете практика за записване на референтните номера**, които получавате — в системата за поръчки, във фактурите или в отделен регистър. Не е нужна сложна ИТ система, но номерата трябва да могат да се извадят при поискване от компетентен орган.
4. **Пазете информация за доставчици и клиенти (име, адрес, имейл) за срок от 5 години** — независимо дали получавате референтен номер.
5. **Проверете дали не сте не-МСП** — ако сте средно или голямо предприятие, ще трябва допълнително да се регистрирате в Информационната система на ЕС (но не подавате собствена декларация).
6. **Не чакайте декември 2026 г.** — процесът по установяване кои доставчици Ви подават референтни номера и кои не отнема време, особено ако имате много малки доставчици.

Географско местоположение (геолокация): кой точно го събира

Терминологична бележка: официалният български превод на ЕК последователно използва „географско местоположение“ / „координати на географското местоположение“, а не англицизма „геолокация“. В бранша „геолокация“ се използва свободно като по-кратък разговорен вариант — и двата термина се разбират, но за официални текстове (сайт, документи) препоръчваме официалния превод.

За повечето членове на БКДМП (оператори надолу по веригата) това НЕ е Ваше задължение — географското местоположение на парцела е задължение на първичния добивник/оператор, който Ви е доставил дървесината, а не на преработвателя. Разделът по-долу е релевантен основно за членовете, които внасят от страни извън ЕС или сами добиват дървесина.

Проследимостта до парцела земя е централно изискване на EUDR за операторите. Те трябва да съберат географски координати на всеки парцел, откъдето произхожда стоката, преди пускане на пазара или износ:

За **композитни продукти** — какъвто е случаят с повечето мебели, съдържащи дървесен компонент — операторът трябва да предостави географско местоположение за всички парцели, от които произхожда дървесният компонент, използван в производствения процес. Точната формулировка от документа: „за съответните композитни продукти, като напр. внесени дървени мебели с различни дървени компоненти, операторът трябва да геолокализира всички парцели земя, където е произведена съответната стока“ (FAQ 1.3). Не е достатъчно да се посочи само крайният доставчик на плочи или обков — освен ако не се позовете на предишна декларация, която вече съдържа тези данни. Важно е обаче: тази геолокация се отнася само до дървесния компонент — обков от метал или пластмаса не е предмет на надлежна проверка (виж раздела по-горе).

Данните могат да се събират чрез мобилни телефони и широко достъпни безплатни приложения (GIS), включително чрез спътникови снимки или снимки на терен с геолокационни данни и времеви печат.

Надлежната проверка в три стъпки

Този раздел важи за оператори — тоест за членовете с внос от страни извън ЕС или собствен добив без МПО статут. Операторите надолу по веригата и търговците не извършват собствена надлежна проверка.

Операторите трябва да изградят и поддържат система за надлежна проверка, състояща се от три стъпки:

1. **Събиране на информация** — стока/продукт, код по Комбинираната номенклатура, количество, доставчик, държава на производство, доказателство за законен добив, дата или времеви диапазон на производство и геолокационни координати.
2. **Оценка на риска** — анализ на събраната информация за наличие на риск от обезлесяване, деградация на горите или незаконен добив във веригата на доставки.
3. **Намаляване на риска** — ако е установен риск, по-висок от незначителен, се предприемат пропорционални мерки за свеждането му до незначителен. Мерките се документират.

Ако необходимата информация не може да бъде събрана, операторът е длъжен да се въздържа от пускане на продукта на пазара или от износ — това е пряко изискване на регламента, а не препоръка за добра практика.

Операторите, снабдяващи се изцяло от държави или части от държави, класифицирани от Комисията като **нискорискови**, имат опростени задължения — не се изисква оценка и намаляване на риска, освен ако не получат конкретна информация, сочеща за проблем. Изискването за геолокация обаче остава без изключение.

Къде се регистрирате и кой следи спазването в България

Регистрацията се извършва директно в централната Информационна система на ЕС (модул на TRACES NT), поддържана от Европейската комисия. Процесът е в две стъпки:

1. **Създаване на EU Login акаунт** — общ вход за услугите на Комисията (ако вече имате

такъв, не е нужен нов).

2. **Регистрация в самата платформа на EUDR**, с избор на роля — оператор, търговец или упълномощен представител:

- **Продукционен сървър (LIVE)** — за реални декларации с правна стойност: <https://eudr.webcloud.ec.europa.eu/tracesnt/>
- **Тренировъчен сървър (ACCEPTANCE)** — за запознаване и тестване, без правна стойност: <https://acceptance.eudr.webcloud.ec.europa.eu/tracesnt/>

Системата функционира съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/3084 на Комисията. Припомняме: операторите надолу по веригата и търговците се регистрират в системата само ако не са МСП — но не подават собствена декларация (виж раздела за трите роли по-горе). Операторите (вкл. МПО) се регистрират и подават декларация/опростена декларация.

Кой следи спазването в България: Компетентният орган за продукти от дървесина по EUDR е **Изпълнителна агенция по горите (ИАГ)**.

Ролята на ИАГ включва:

- проверки дали продуктите, пуснати на пазара, произхождат от парцели без обезлесяване и са добити законно;
- проверка на валидността на подадените декларации;
- за икономически оператори извън ЕС — валидиране на регистрацията им в системата;
- информиране и обучение на бизнеса — ИАГ редовно публикува актуализации, обучителни видеа и дати за виртуални обучения на специалната си страница: <https://www.iag.bg/docs/lang/1/cat/29/index>

Срокове за прилагане

Датите на прилагане не се отлагат допълнително — Комисията потвърди окончателния график:

- **30 декември 2026 г.** — средни и големи предприятия (Art. 38(2) EUDR, 42 месеца след влизането в сила).
- **30 юни 2027 г.** — микро и малки предприятия (Art. 38(3) EUDR, 48 месеца след влизането в сила).

Последиствия при неспазване

Всички оператори носят отговорност за съответствието на продукта, който пускат на пазара или изнасят — включително ако несъответствието е резултат от неточна информация, подадена нагоре по веригата. При нарушение всеки участник във веригата, засегнат от съответната пратка, може да носи отговорност. Компетентните органи могат да прилагат временни мерки, включително спиране на пускането на продукт на пазара, докато трае проверка.

Какво да направите сега

1. **Определете дали изобщо попадате в обхвата на EUDR.** Ако сте доставчик на обков, услуги или машини/оборудване без собствен продукт, съдържащ дървесина, най-вероятно нямате задължения — но проверете индивидуално, ако имате смесен бизнес модел.

2. **Определете конкретната си роля по веригата** за всеки продукт, който произвеждате или търговате — тя може да е различна за различни продуктови линии и различни доставчици.
3. **Ако сте мебелен производител, дървообработвател или търговец на плочи/материали:** картирайте доставчиците си на дървесина/материал по вид — първични добивници срещу други преработватели/търговци — и въведете практика за отбелязване на референтните номера, които получавате от тях. Ако сте търговец на плочи, проверете и дали конкретната Ви обработка сменя кода по номенклатурата (търговец срещу оператор надолу по веригата).
4. **Ако внасяте от страни извън ЕС или комбинирате преработка със собствен добив:** изграждайте система за надлежна проверка отсега за съответната част от дейността, включително процес за събиране на географски координати; проверете дали отговаряте на условията за МПО и опростения режим.
5. **Ако трябва да се регистрирате в Информационната система** (оператори, МПО, и не-МСП оператори надолу по веригата/търговци): направете го през <https://eudr.webcloud.ec.europa.eu/tracesnt/> (или тренировъчния сървър <https://acceptance.eudr.webcloud.ec.europa.eu/tracesnt/> за запознаване), с EU Login акаунт.
6. Следете актуализациите на Информационната система на ЕС и страницата на ИАГ (<https://www.iag.bg/docs/lang/1/cat/29/index>) — функционалностите на системата (включително API интеграция за масово качване на данни) продължават да се доразвиват.

Източници: Официален FAQ на Европейската комисия за прилагането на EUDR (версия 5, актуализирана 21 август 2026 г.); Регламент (ЕС) 2023/1115; Регламент (ЕС) 2025/2650; консолидиран текст и обобщение — EUR-Lex.

Настоящият материал има информационен характер и не представлява правен съвет. При конкретни казуси препоръчваме консултация с компетентен юрист или с Изпълнителна агенция по горите.

<https://timberchamber.com/eudr-%D0%B7%D0%B0-%D0%BC%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%B8-%D0%B4%D1%8A%D1%80%D0%B2%D0%BE%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%89%D0%B8%D1%8F-%D0%B1%D1%80%D0%B0>